

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Glasilno Socialistične stranke

Izhaja vsak petek popoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave: Ljubljana, Vidovdanska ulica 1.

Štev. 42.

V Ljubljani, dne 2. oktobra 1925.

II. Leto.

Dolge povesti kratek konec.

Gospoda Radiča je naša vlada angažirala za Zenevo. To je menda prvi jugoslovanski igralec, ki je zanesel slavo naše zaničevane umetnosti daleč preko domače granice, vse tja do mednarodnega in kozmopolitičnega glavnega mesta francoske Švice. Izgleda, da je ženevska publika z njim zadovoljna. Znamenje, da je z njim zadovoljen tudi njegov impresario — gospod Ninčić.

Gospod Radič se je že parkrat produciral — najbolje vsekakor pri neki armenski tragediji, manj dobro pri nekem makedonskem poglavju, naravnost izvrstno pa na nekem javnem predavanju. Tu je bil Radič v svojem elementu. Ponavljal je neke njegove znane »Couplettes« o seljaški demokraciji in o novi diplomaciji. Ob tej priliki je tudi nekaj deklamiral o socializmu, odnosno o neki socialistični sirarski, makaronski in krompirski teoriji. Gospod Radič je edini jugoslovanski umetnik, ki je dobro podkovan tudi v socialistični doktrini. Slava mu. On pozna ekonomske probleme socializma, njegovo etiko in cilje še vse bolje kot davno pokojni Karl Marks. Pa je nekaj zapel o krompirju, o širu in o makaronih, in konec je bilo večnega in sitnega razglabljanja o socialnem vprašanju s tega in onega vidika. Socializem je statistični problem: Ali imamo na svetu toliko in toliko tega in tega blaga, ali ga nimamo? Ker ga nimamo, ne more biti socializma. Faljen bodi Isus Kristus... Poslušalci so bili frapirani in ploskanju ni hotelo biti ne konca ne kraja. Pa je Radič tudi nekaj povedal o novih časih, ki jih pripravljajo človeštvu njegova seljaška demokracija, ta nova vera bodočnosti. Seljaki — je pravil — so vedno branili vero in monarhijo — on da je celo branil Habsburžane — zato so oni zapisani bodočnosti, vse druge stranke in sloji in vsa dosedanja zgodovina bojov za človeški napredek, so pa »tempi passati«. Stop.

Rekli boste: Kje je te dolge povesti kratek konec? Evo ga: Ta pristna hrvaška zvezda je menda dolgih pet let močno sijala na našem sicer precej nizkem političnem obzorju. Njena čudna konstelacija je povzročila cele potrese širom neustaljene jugoslovanske zemlje. Naš nesrečni zemljan ni dolgo vedel, kedaj se mu bo vsled čudnih neprestanih okseilacij te nemirne zvezde in njenih satelitov zrušila hiša na glavo. Trepetal je in upal in je v tem strahu in upu daroval svoje moči in svojo pamet in svoje — volilne kuglice. No, in s kakšnim uspehom? Republikanskega potresa ni bilo; mesto tega pa imamo novo Radičevo diplomacijo in hrvaško seljaško demokracijo, ki je zapisana veliki bodočnosti, ker je vedno branila vero in monarhijo... V tem je torej tisti kratki konec.

Če pa niso Radičevi volilci širom Kranjske in Štajerske s tem koncem zadovoljni, naj se pač pritožijo pri — Prepeluhu!

Rudolf Golob

Stavke v Indiji

so na dnevnem redu. Največja vsak stavk zadnjih let je stavka indijskih predilnic, ki je izbruhnila. V stavki se nahaja 125.000 predilniških delavcev.

Iz notranje politike.

Politični položaj.

Politično brozgo in nevžitno godljo mešajo neustrašeni in dobro, mastno plačani politični junački naprej.

V politični položaj, ki ga ustvarja naša »demokracija« se polagoma oživljajo tudi klerikalei. Za to življenje uporablja Korošec injekcije, ki jih postopoma in nevarno zdravemu slovenskemu organizmu vbrizgava po shodih in zaupniških manifestacijah sam načelnik Korošec. Prva injekcija, ki so jo dobili ljubljanski volilci na Koroševem shodu, je imela marko: mi se ne vdamo! To injekcijo so volilci čisto dobro prestali, zato je vbrizgnil v Mariborčane še boljšo in večjo dozo z marko: mi se ne udamo za vsako ceno! Ker so ostala lica slovenska tudi po tej injekciji še rdeča, rožnata in sveža, zato je na Sv. Heleni, Kungoti ali Magdaleni prišel Korošec do sape in vbrizgnil tretjo injekcijo z marko: mi se udamo za ceno še ene in to je stanovske zbornice.

Važno je sledeče: Drugi ustavni faktor zahteva izpremembo ustave, to pravico ima v demokraciji in parlamentarni državi, v tej smeri, da se ustanovi še takozvana gospodarska zbornica. Zato mu grejo klerikalei s to zahtevo naproti in tudi oni so za še eno zbornico. Pa bodo tukaj skovali kompromis, da bodo kar tri zbornice, da bodo izpremenili ustavo in — klerikalei so dosegli svoje načelne zahteve. Taka je s tem političnim položajem, ki ga meša tudi Korošec.

Radič je sedaj bil zunanje-politično zaposlen. Vsaj je imel v kovčegu frak in cilinder pa bele rokavice, vse to pa se v domači politiki ne potrebuje. Spravil se je na Makedonce in s tem razburil radikale. Zato že govore o krizi, ki jo bo zopet rešil Pašič.

Zapeljivo je govoriti o bodočem razvoju tega političnega položaja. Pa, vse naše politične prilike se nenormalno razvijajo ter nenačelno rešujejo in politični položaj se bo rešil tako, kakor bo hotel Pašič, ne pa, kakor bodo zahtevale stvarne potrebe ljudstva. Če bo imel Pašič trganje po kolenih in nahod v glavi, bo slaba za Radiča, dobra za Pribečeviča. Če pa bodo jetra zdrava in prebava dobra, bo Radič še ministrski podpredsednik.

Iz skupščine.

Dvajsetega oktobra se bo pričelo redno skupščinsko zasedanje. S potrebnim »tamtamom«, pompom in seveda tudi Pašičevim ekspozejem. Pašičev ekspoze bo vseboval sve in svašta što treba, da se ne učini. Pašičev ekspoze bo govoril o invalidskem zakonu, bo govoril o činovniškem pitanju, govoril o agrarni reformi in naši hrabri in junaški vojski. — Pa naj bo kakor hoče. Sedaj pa že opozarjajo, da leži v vseh skupščinskih odborih veliko materijala, ki bi bil sicer potreben, ki pa je še neobdelan in za razpravo negoden.

Kakšna igra z našim parlamentom!

Kadar zboruje in zaseda parlamentarna gospoda, takrat imajo vsak trenotek počitnice, češ, da ta ali ta skupščinski odbor še ni dogotovil svojega dela. Sedaj pa pravijo, da bo skoro potrebno izredno skupščinsko zasedanje že od 12. ok-

tobra dalje. Da, potrebno je! Vendar pa le takrat, če bo prišel na dnevni red vsaj invalidski zakon, vsaj vprašanja uradniških plač! Za intrige, za politične kolofokterje pa ne rabimo izrednega skupščinskega zasedanja. Še tega je treba, da bi v izrednem skupščinskem zasedanju nad ubogimi Albanci robantili.

Minister je delal...

Senzacijo je vzbudila v vseh časopisih notica, ki so jo na uradne stroške in davkopllačevalčev račun raztelefonirali po vsej državi, da je minister za socialno politiko Simonovič delal. Prišel je namreč 26. septembra 1925 zopet v Beograd, šel tudi v ministrstvo in tam pripravil materijal za konferenco, ki se je vršila 28. septembra 1925 glede zaposlenih inozemskih delavcev. Delal je tako zlodjevo in tako napeto, da je na konferenci propadel. Prav je, da je pogorel in propadel.

Konferenca je rodila interesanten rezultat. Ugotovili so, da je šovinistično brbljanje in onegavljenje spravilo v resno nevarnost obstoj naših izseljencev, ki bivajo na tisoče v tujih državah. Svetujemo vsem onim, ki skrbe za zaposlitev domačih ljudi, naj poiščejo potov in sredstev, kako bodo nacionalizirana, pa pod tujim vodstvom nahajajoča se podjetja prisilili, da izobrazijo in izšolajo naše ljudi v onih poslih, za katere zaposlujejo še danes inozemske delavce. To je edin problem v vprašanju zaposlitve naših delavcev!

Kraljevo potovanje.

Kralj in kraljica sta si ogledala Črno goro, Dalmacijo in naše Primorje. Od kraja v kraj, iz mesta v mesto, povsod oficijelno pozdravi, povsod oficijelno pojedine in zakuske, kaj čuda, če je utrujenost narekovala nenadni povratek v Beograd. Zdi se nam, da so bili tudi družinski oziri merodajni. Vsaj čaka kraljevič Peterček še vedno tam nekje pri Ogulinu na visokega očeta in visoko mater.

Prireditelji so pa seveda vso prireditev priredili tako, kakor kmečko občet: rožinasto potico, orehov kolač na enem krožniku s kislim zeljem in ribanim hrenom.

Po Črni gori, po Dalmaciji je potoval kralj kot nositelj miru, gospodarskega napredka, nastopajoče kulture in civilizacije. Vsaj je zaupljivo, četudi tolikrat prevarano ljudstvo videlo v prirejenih proslavah napoved jugoslovanske vlade, da je trpljenje stradanje na skalnati, nerodovitni zemlji končano in da nastopajo lepši časi napredka in uspešnega dela.

Prireditelji pa gredo in pripravijo obenem manevre mornarice in vojništva kakor v zasmeh vsemu, kar kar so dobrega in čednega obetali po suhem pri lepo sestavljenih in že v Beogradu spisanih napitnicah.

Kaj mislijo prireditelji črnogorskega in dalmatinskega ceremonijela, da je tamošnje ljudstvo že pozabilo, kaj pomeni zanje vojna?

Pa to je stvar prirediteljev in tistih, ki se jih tiče. Lepo ni le to, če so sedaj Albanci krivi kraljevega nenadnega povratka v Beograd.

Za bogove je bilo gotovo gledati radičevske in radikalne ministre, ki so se trumoma vozili s kraljem in delali »štimmungo« za svoje partije. Ne za državo!

Po svetu.

Anglija in Rusija.

Med Angleško in Rusijo so se razmere, odkar je na krmilu konservativna vlada, znatno poostrile. Pojavi v angleških kolonijah so angleško buržoazijo spravili iz ravnotežja. Krivec tem nemiru v kolonijah išče v Sovjetski Rusiji, ki jo dolži, da vodi v Aziji protiangleško propagando. To sovražno razpoloženje Anglije do Rusije je imelo seveda slab vpliv na trgovinske odnose med obema državama, od katerih so si zlasti angleški industrijalci mnogo nadejali, ker so mislili, da bodo v Rusiji našli obširno polje za razpečevanje svojih izdelkov. Po zasedanju Zveze narodov pa so se zelo poostrili radi Mosulskega ozemlja odnošaji med Angleško in Turško. V tem konfliktu je stopila Sovjetska Rusija na stran Turške in tako se je bati, da bo konflikt teh dveh velikih evropskih držav zopet zapletel vse evropske države v novo svetovno vojno. Delavski razred nima povoda, da rešuje tako nevarnih problemov nit po vzoru angleške buržoazije, niti po vzoru boljšeševikov.

Kitajski generali

med seboj niso veliki prijatelji. Ze pred onimi večnimi dogodki, ki so se vrstili tekom poletja, so med seboj vodili pravecate vojne. Ko so zadnje mesece izbruhnili resni upori in zlasti velike delavske stavke, so se generali nekoliko potuhnil. Takoj pa, ko so se velike vstaje polegale, so se kitajski generali zopet začeli napadati med seboj. Razredni boj, ki je dobil v kitajskih dogodkih zadnjih mesecev dovolj jasnega izraza, se je umaknil bojev generalov za njihove osebne interese.

Nemčija in Zveza narodov.

Zveza narodov je na eni svojih sej tajno razpravljala o vstopu Nemčije v Zvezo narodov. Nemčija se za vstop ne ogreva posebno, ker bi ne imela rada vezanih rok.

Občinske volitve v Plznu.

V Plznu na Češkoslovaškem, ki je eno največjih industrijskih čeških mest, so se vršile v septembru občinske volitve, pri katerih so dobili socialni demokrati relativno največ glasov in mandatov in sicer od 60 mandatov 22. Občinsko upravo vodi koalicijska socialnih demokratov, narodnih socialistov, narodnih demokratov, ljudske stranke in republikanske stranke. Koalicijska razpolaga z 51 mandati, opozicija pa z 9 mandati. Po številu so dobili socialni demokrati 22.683 glasov.

Delavstvo, vojna in mir.

„Commenwalth Labour Council“ sklicuje za 1. maja 1926 delavske zastopnike Kitajske, Japonske, Kanade, Filipinskih otokov, Havajskih otokov, Singapora, Indije, Južne Afrike in Združenih držav na vse-mirovno konferenco v Sidneyu, ki so obravnavala vojne nevarnosti v Tihem oceanu.

Stavka v Donawitzu

v Nemški Avstriji je izbruhnila 21. septembra. V Donawitzu ima svoje velike obrate Alpiska Montanistična družba. Kovinarsko delavstvo se

je nahajalo v zelo slabem položaju, zato je zahtevalo povišanje plač, kar je družba odklonila. Delavstvo je enodušno sklenilo, da prične stavkati.

Socialistična občina.

Dunajska občina je zaposlila v zadnjem času nad 15.000 stavbinskih delavcev in sicer pri gradnji občinskih poslopij in to izključno stanovaljskih hiš.

Komunistična stranka Rusije

ima po lastni statistiki 401.000 rednih članov, 339.636 kandidatov za vstop v stranko, 57.300 članov v vojski in diplomatskih službah; skupno torej 708.417. Zveza komunistične mladine šteje 1.140.700 članov. V mestih je 63 odstotkov, a v vaseh 37 odstotkov članstva.

Amnestija v Sovjetski Rusiji.

Ob obletnici oktobrske revolucije namerava sovjetska vlada izvesti splošno amnestijo za vse ruske emigrante, katerih živi v inozemstvu okroglo 2 milijona. Sovjetska vlada je prepričana, da se bo nad polovico teh emigrantov vrnilo domov.

Stroški Zveze narodov.

Proračun Zveze narodov za mednarodno tajništvo, Mednarodni urad dela in mednarodno razsodišče v Haagu izkazuje dohodkov in izdatkov 22.4 milijonov zlatih frankov. Izdatki tajništva Zveze narodov znesejo 12.1 milijonov frankov. Za zborovanje in posvetovanje se potrebi letno 1 milijon.

Reparacijska plačila Nemčije Jugoslaviji znašajo po poročilu generalne inšpekcije finančnega ministrstva v Beogradu 15.8 milijonov zlatih mark. Za večino tega zneska je Nemčija dobavila Jugoslaviji materiala.

Javni računi.

V roke nam je prišla okrožnica, ki drastično osvetljuje razliko med govorenjem in dejanjem apostola slovenske čistosti g. Bernota.

Okrožnica se glasi:

Ljubljana, septembra 1925.

Okrožnica.

Podpisani Vas opozarja, da ne sprejmete od naročnika »Socialistična stranka Jugoslavije« (»Naprejeva« skupina, tajnik g. Bernot) njenega koledarja v tisk in v vezavo.

Imenovani g. Bernot je založil Delavski koledar, zadnje leto Socialistični koledar imenovan.

Oškodoval je tu navedena podjetja za delne ali tudi cele zneske: G. Fr. Pajk vezal za l. 1921.

G. Al. Babka vezal za l. 1922.

Tiskovno društvo v Kranju vezalo in tiskalo za l. 1923.

G. Al. Zorič, Krško, vezal za l. 1924.

G. M. Hrovatin tiskal za l. 1925.

Produktivna zadruga knjigovozov vezala za l. 1925.

V interesu vsakega posameznika je, da odkloni eventualno ponovno vezavo ali tisk koledarja zgoraj omenjeni politični stranki, oziroma g. Bernotu in sicer za toliko časa dokler ista ne bo pripravljena poravnati dolgove prizadetim tiskarnam in knjigovoznicam.

Ta obvezen bojkot vseh tiskarn in knjigovoznic brez razlike je neobhodno potreben.

Za odbor:

Pokrajinska zadruga knjigovozov izdelovalcev kartonaže papirnih izdelkov in usnjatega galant. blaga Za Slovenijo v Ljubljani.

Kako se pravi takem postopanju? G. Bernot je naročil koledarje, jih je tudi razprodal. Pri svojem redu in tenkovestnosti jih je pa »pozabil« plačati. Višek ironije je pa, ko je ravno v teh koledarjih prav analogno govoril o javnih računih — o poštenju in o hišah iz stekla! Posebnega komentarja menda ni treba.

Delavski dnevnik.

V zadnjih časih se govori in piše o ustanovitvi delavskega dnevnika v Ljubljani. Zato ne smemo preko tega govorjenja in pisanja, temveč moramo povedati naše stališče v vprašanju delavskega dnevnika.

Da bi bil delavski dnevnik, pisan strogo v razrednem duhu, potreben, o tem smo si vsi edini. Delavstvo je danes brez svojega dnevnega glasila, ker ima dve slabi posledici: Prva je ta, da delavci ne čitajo vsak dan delavskega tiska odnočno da čitajo meščanske dnevnike, predvsem Jutro in Slovenca. So torej brez časopisa ali pa vsesavajo v sebe strup meščanskega časopisa. Naj nihče ne misli, da se je mogoče trajno ograditi od vpliva, ki ga ima meščansko časopisje na delavčovo dušo, če delavec ne čita istotako pogosto tudi svoj delavski časopis.

Druga posledica pomanjkanja delavskega dnevnika pa je bagateliziranje delavskega mnenja in delavskih zahtev v javnosti. Meščansko časopisje piše o delavstvu in njegovih zahtevah toliko, kolikor se mu zdi potrebno in koristno za lastno stranko, to je po navadi nič ali pa ponatisnjeno. Delavski dnevnik pa bi imel priliko in dolžnost dnevno komentirati vse dogodke iz vidika razrednega boja in opozarjati na potrebe in zahteve delavstva. Torej tudi agitačno je dnevnik velike važnosti.

To vse čutijo in vedo tudi delavci sami in zato si želi delavstvo dnevnika. In že čujemo glasove: pa ga ustanovite, saj vidite, da nam je potrebno.

Taki glasovi so lepi in zapeljivi. Toda vsi, ki tako govore, se ne zavedajo težkoč pri ustanovitvi delavskega dnevnika. Imamo dve razredni delavski stranki v Sloveniji: našo in neodvisno. Kako naj bo torej pisan tak dnevnik: socialistično ali v ideologijski neodvisni? Ali naj bo ta dnevnik glasilo naše ali neodvisne stranke ali pa celo obeh?

Mislimo, da je slednje — da bi bil dnevnik strankarsko glasilo obeh delavskih strank — nemogoče; čemu bi potem sploh bili dve stranki potrebni, če zamoreta imeti skupen strankarski list!

In tako pridemo do nadaljnega zaključka, da bi potemtakem bila delavstvu potrebna dva dnevnika: socialistični in neodvisen. Prav, zakaj ne — toda ali sta naš ali pa strankarski pokret neodvisnih dovolj močna, da vzdržita vsak svoj dnevnik. Mi, ki poznamo razmere dobro, vemo, da je to zaenkrat nemogoče. Tak dnevnik, najsi bi ga izdajali mi kot svoje glasilo ali sodrugih neodvisni kot svoje glasilo, se iz lastnih sredstev ne bi mogel vzdržati. Iz tujih sredstev si pa nobena stranka, vsaj socialistična ne, svojega dnevnika plačati ne da.

Steklena hiša.

Važne naloge, ki jih ima rešiti slovenski socialistični proletarijat nam onemogočajo, da bi se bavili z raznimi flavzami in čevkami, ki jih razširjajo razni politični pritlikavci in patološki tipi. Od časa, do časa je pa vendarle potrebno pokesati v pravi luči markantne anomalije, ki jih prodajajo ti zmešanci za čisto resnico.

„Naprej“ št. 38 bahavo trdi, da imajo njegovi „internacionalni socialisti“ dolžnost stvarno naročiti o poteku kongresa socialistične internacionale, čeprav formalno niso včlanjeni v nobeni internacionali.

V isti številki opisuje g. Bernot, kako se ta in oni in tretji naš sodrug tolče po zobeh — ni pa pri tem opazil, kako si je ravno s pisanjem o internacionali sam sebi izbil naenkrat vse zobe — če jih je še kaj imel!

Bernot uči in razlaga že dolge mesece po svoji domači „literaturi“, kako nemogoče je biti socialist, če nisi tudi formalno vpisan pri socialistični organizaciji. Imaš lahko še toliko socialističnega prepričanja in spoznanja socialističnega programa

Pomisli ti je treba, da rabi dnevnik najmanj 2000 naročnikov, ki bi morali plačevati 25—30 Din mesečne naročnine, oz. prodati bi se moralo toliko številčk dnevnika dnevno, da bi bil dnevniku osiguran obstoj. Dva tisoč naročnikov za dnevnik pa ne moremo zaenkrat pridobiti niti mi, niti neodvisni sami za sebe.

Če se torej kljub temu misli in govori o dnevniku, se misli na dnevnik, ki naj ne bi bil glasilo ene ali druge obeh delavskih strank, ki naj bi bil torej pisan sicer v razrednem duhu, vendar pa ne strankarsko poobarvan. Tak dnevnik bi morda zamogel res zbrati kakih 2000 naročnikov oz. odjemalcev, če bi našel moralne opore na eni in na drugi strani. Tak dnevnik bi sicer ne imel tiste važnosti, kakor strankarsko opredeljen časopis, vršil bi pa — v deloma omejenem delokrogu vendar svojo nalogo: navajati delavstvo na čitanje delavskega lista ter braniti delavstvo na zunaj.

Z drugimi besedami povedano: Tak dnevnik bi moral biti dnevnik celokupnega delavskega pokreta, za njim bi morale stati vse moralne in materijalne sile, s katerimi danes razpolaga slovensko razredno delavstvo. Združiti vse sile tega pokreta za izdajanje delavskega dnevnika pa ni tako lahka stvar, kajti obe delavski stranki imate opravičene pomislilke zastaviti svoje sile za izdajanje dnevnika, ki vendar ne bo njihovo strankarsko glasilo.

Zdi se nam pa, da pri dobri volji to sicer ni nemogoče, čeprav morda teže, kot si predstavljamo.

Misel o ustanovitvi takega delavskega dnevnika se je v resnici porodila, zato smo smatrali za svojo dolžnost, da naše misli o stvari povemo.

Ker pa naše mišljenje samo ne more angažirati cele stranke v Sloveniji v tako važnem vprašanju, kot je izdajanje dnevnika, je seveda samo ob sebi umevno, da mora imeti zadnje besedo in končno odločitev v tem vprašanju samo pokrajinski kongres: on mora odločiti o tem, da li naj se stranka soudeleži ev. akcije za izdajanje delavskega dnevnika in na kak način in pod kakšnimi pogoji.

Tisti torej, ki trobijo po svetu, da smo nekaj že sklenili, kar še nismo sklenili ali da hočemo nekaj skleniti, za kar sami nismo opravičeni, naj bodo pomirjeni: v tako važnem vprašanju bo soodločevala stranka in strankine organizacije na kongresu ter nihče drugi.

Kongresova odločitev bo za nas merodajna. Naše pristaše pa bi prosili, da se s svojim mnenjem o tem vprašanju oglase, bodisi v Socialistu, bodisi z dopisi na pokrajinsko tajništvo. To bo najboljša priprava za reševanje tega vprašanja, če se pojavi na kongresu.

skakač, ki se je sukalo že pri vseh strankah od zlatega Pašiča do kravovordečega Ljenina. Ker je pa na posledel priskakal tudi na Bernotovo smetišče, zato ni skakač, temveč človek, ki išče — „resnice“. Tudi Reje ni skakač, pa tudi plačan revež ni, čeprav se je ponujal naši stranki za zadnjega slugo, če mu pomagamo zatušati nečedne manipulacije v strokovni organizaciji (glej zadnje štev. „Delavca“). Ker tega nismo storili, ker si tega nismo upali zagovarjati pred svojo vestjo, zato je odšel k Bernotu in danes si je stekel pravico pisati spričevala o naši moralni. Ista je z Leskovškom. Ko je odhajal v Zagreb, kjer je pričakoval, da bo za svoje kolofotarije še bogato nagrajen, je poslal nam in Bernotu izjavo, da izstopa iz Bernotove sekte. Ko so mu pa v Zagrebu povedali, da bo moral pridno in pošteno in mnogo delati, da si prisluži svojo ne baš preniko plačo, je pa obrnil svoj plašč — in danes je zopet najčislanejši član Bernotove sekte in seveda ni skakač, niti plačan ali nagrajen revež.

Usmiljenje je za Bernota lastnost, ki ni združljiva s socializmom. Edino pravica naj obvelja. Ali ko je imel svoj čas s Warletz pravico do dviga svoje hranilne vloge pri „Slogi“, se je Bernot hitro poslužil „nesocialističnega“ usmiljenja in je poslal kar tri rudarje k Warletzu, da se jih usmili in dvigne vlogo na obroke in ne naenkrat.

Seveda, so tudi obroki ostali le — na papirju, ker obljubiti in dati je preveč, in tankovestni „Naprej“ in njegovi pisci bi našli za tako postopanje ime: goljufija ali kaj sličnega, svoje vesti pa ne izprašujejo — ker je nimajo.

Najbolj interesanten je pa Bernotov davčni vijak, s katerim zbira sredstva predvsem za borbo proti tistim, ki nočejo biti njegovi kuliji in ki so izrekli nad njim: Mene, Tekel, Ufarsin...

Prvi in glavni davek je progresivni davek, potem pa kar po vrsti: tiskovni sklad — sklad proti roparskim vitezom — hranilne vloge „Slogi“ — 1 odstotek zaslužka — strokovne sekcije prispevek — odpis obresti od hranilnih vlog — garancijski sklad — esperantska glasnica — predplačilo za dvakrat tedensko izhajanje „Napreja“ — itd. itd.

Sreča v nesreči je, da finančni minister Stojadinovič ne čita „Napreja“, kajti, če bi se poslužil vseh Bernotovih metod davčnega vijaka (doslej se je poslužil le ene — davek na plačo), potem bi delavci šele videli, kake „talente“ so imeli v svoji sredi. Kakor smo slišali bo Bernot svoj vijak sedaj še bolj privil, ko so mu prodali klavir. Bajje namerava razpisati 1 odstotek davka tudi od nabrane suhljadi — in tudi konjske fiže, ki jih zbiraajo nekateri za svoje vrtičke — ne bodo ostale neobdavčene. Oddajalo se jih bo najbrže en odstotek in sicer in natura.

Tako zgleda Bernotovo delovanje, če ga bližje premotrimo. Danes smo prinesli samo mali odlomek, ali že ta je dovolj, da prepriča vse delavce, s kakimi tipi ima opravka današnji delavski pokret.

Kakor je to ogabno delo, vendar ne bo prej miru, da se vso to gadjo zalego razkrinka in pošlje tja, kamor spada — med lumpenproletariat.

Mariborski občinski svet.

Dne 22. septembra je imel mariborski občinski svet prvo sejo po počitnicah. Gradiva se je mnogo nakupičilo, zlasti zaradi lenobe blokaške gospode, ki se boji občinskega dela, katero ne nese vedno dobička. Zlasti to velja za gospode advokate, ki kaj radi puste razne akte ležati mnoge mesece z izgovorom: »nimam časa!« To velja še posebej za disciplinarne stvari, kar povzroča občini mnogokrat občutno škodo. Dnevni redi se nikoli ne izerpajo in se gotove stvari vlačijo od spomladi do jeseni, ne da bi se jih rešilo!

Gospodje obč. svetniki so prišli razen dveh vsi. Eden od teh je seveda mandatar mestnega kina, a drugi je odložil mandat. Oba iz NSS kluba. Kdor je količkaj posvečen v občinsko-strankarske zadeve, je lahko takoj uganil kaj ta polnoštevilnost pomeni. Socialistična kritika blokaškega gospodarstva vulgo klerikalne uprave na občini in nastavitve občinskega zdravnika, za katerega blok ni mogel »ključa« najti in so iskale posamezne struje pri opoziciji pomoči. Pri poročilih je župan odgovarjal na socialistično interpelacijo glede razmetanja pri mestnem pogrebnem zavodu, ki je naročil meseca februarja velikansko število dragih kovinastih rakev, za katere je izdal okroglo 100.000 Din, katero vsoto pa je kar župan sam odobril brez občinskega sveta in končno je tudi ni razpisati dal. Kako neki, saj se to gospodi zdi majhna bagatela, ki se jo najraje pod roko da! Župan je kilavo odgovarjal. Pravi, da je ta svota bila že v proračunu za isti namen predvidena, zato se jo sme kar porabiti, če je potreba, ali ne. Zakaj je bilo toliko rakev na enkrat naročenih, utemeljuje, da v jeseni zelo radi bogati umirajo in se je bati velikih naročil! Glede razpisa pravi, da se ne izplača razpisavati, ker so samo trije reflektanti, zato se je kar najbližjemu oddalo, ki je itak po ceni! Obč. svet. sodr. Bahun se ni zadovoljil z odgovorom in je pobijal županove argumente. Rekel je: Čudno se sliši, ko pravi g. župan, da je svota v proračunu za isto potrebo predvidena. To je lepo; toda ali se mora baš vse porabiti, kar je v proračunu tudi če ni potrebe? Nadalje je usus, da se, preden se tako velike svote porabi, vendar da obč. svetu priliko, da svoje mnenje izreče, tudi če je svota v proračunu. Končno pa pride na množino naročene robe. Ako se je v jeseni pričakovalo, da bo veliko kapitalistov umrlo, tedaj bi se bilo tik pred jesenjo naročilo rakev in ne že v februarju! Jaz pa nimam tako velikega straha, da bodo ravno na jesen bogati tako hudo umirali, ker se jim precej dobro godi. Pri njih ja ni jetika — hčerka revščine, povzročiteljica umiranja, kot je to slučaj pri ubogih, ki pa ne rabijo trug po 3000—5000 in 8000 Din. Rakeve so tedaj deponirane v skladišču mestnega pogrebnega zavoda in bodo morda za čeli dve leti zadostovale ter tvorijo tako za mestno občino mrtev kapital, kar vsekakor ni racionalno gospodarstvo, in bi gospoda vsekakor znala drugače ravnati, če bi se ji šlo za osebno last. Občina bo pri

tem imela vsled valutne razlike in izgube na obrestih najmanj 50% izgube, kar tvori lepo svoto okoli 50.000 Din! (Baš kakor pri svinjah.) Toda blok je dobil povelje, da mora županovo poročilo vzeti na znanje. Radikali, ki so znali ob volitvah iskati dlake tam, kjer je ni bilo, so bili kuš. Pa tudi gospoda Reimana ni, da bi telegrafiral »Jutru« škan-dal! Druga važna zadeva je bil predlog cicibambulov kako se naj reši stanovanjsko krizo. Pri tej priliki je nastopil nov »vitez« na mesto vseznala Rogliča, ki je imel svoj deviški govor — **napisan** in mu je zato kaj nerodno šel od ust, ker je moral za vsako besedo v mizo gledati. Gosp. Tumpej je na dolgo in široko obdeloval Dravsko vojašnico, ki bi po njegovem mnenju mogla vse brezstanovalec pod svojo streho vzeti, če jo vojaška oblast izpusti in če jo mestna občina adaptira. Govornik se čudi, da ni že stanovanjsko sodišče raznih kapitalistov prisililo, da bi začeli zidati. Končno pride v svoji silni naivnosti s predlogom, naj se lastnika dragonarske kasarne, to je Slavenska banka, **prisili**, da bo popravil to kasarno, da bo sposobna za stanovanjanje.

Obč. svet. sodr. Bahun je obširneje govoril k temu res težkemu problemu, ki pa ne bi bil tako težek ako bi se država in občina zavedala svoje dolžnosti in bi bile pravčasno poskrbele, da ne bi prišlo do te kulturne sramote, da bo v najkrajšem času do 100 družin deložiranih vsled sodnih odpovedi in to še sedaj na zimo! Ko so pred dvema letoma hoteli socialisti uvesti neki davek, ki bi bil podoben dunajskemu stanovanjsko-stavbenemu davku, so zagnali klerikalci strašen krik, češ, sedaj ni čas za zidanje. Kdo bo pa obrestni plačal? Saj ni taka sila. Z gradbo stanovanj moramo še 10 let počakati, da se obrestna mera zniža itd.!

Sodr. Bahun je tudi zato, da se skuša Dravsko vojašnico dobiti, toda z isto se ne bi moglo stan. bede odpraviti, zato predlaga, naj župan stori ponovne korake pri vojaški upravi, da nam da na razpolago lastno vojašnico v Melju, za katero smo že intervenirali in se je že erar izjavil zato. Sodrugi obč. svet. Ošlak je predlagal, da se naj takoj primerne korake podvzame in v najkrajšem času skliče posebno sejo, ki se bo samo s tem vprašanjem bavila. Gosp. podžupan ima zaupanje v župana in predlaga, naj se le njemu prepusti ta reč, on bo že napravil, da bo prav.

(Dalje prih.)

drugim zakonom? Po § 3. državnega zakona so občine poverjene s skrbstvom za dosego potrebne pomoči pri naglem obolenju. Splošno je znano, da se je pred preobratom nahajala v policijski stražnici dobro opremljena omarica s potrebnimi medikamenti in obvezami ter orodjem za prvo pomoč pri naglem obolenju ali nesreči. Moštvo takratne mestne policije je bilo za prvo pomoč izvežbano, mestni uradni zdravnik pa je moral biti vsak čas na razpolago. Kje se nahaja sedaj ta omarica? Kdo naj sedaj pri nesrečah nudi prvo pomoč? Mestni uradni zdravnik ponoči ni na razpolago, okrajni zdravnik nima niti nočnega zvonca. Straža trdi, da sedaj uradni zdravnik ponoči pomoč sploh odklanja, če nima uradnega službenega naročila od strani magistrata! Tako torej! Straža naj gre ponoči v slučaju nesreče najprej buditi g. uradnega predstojnika, da da naročilo za mestnega uradnega zdravnika, če je nujna pomoč potrebna! To je nevzdržno in je potrebna temeljita remedura. Vprašam g. župana: Kaj namerava ukreniti, da se bodo z zakonom predpisani ukrepi glede nujne pomoči v slučaju nesreče in obolenja izvrševali in bo uradni zdravnik storil svojo dolžnost? G. župan je odgovoril, da bo dal zadevo preiskati in da bo podal odgovor na eni prihodnjih sej.

Iz Ptujja.

Iz Ptujja. SSJ v Ptujju. Najhujša letošnja vročina je minila, zbudili smo se iz poletnega spanja in se zopet javljamo, da ne bo kdo mislil, da Ptujčani popolnoma spimo. Dokaz temu je, da smo imeli pred 14 dnevi izredni občni zbor organizacije, na katerem je bil navzoč tudi s. Eržen iz Maribora ter smo izvolili nov odbor, ki je obljubil, da bo delal pridno. Predsednikom je bil izvoljen s. Gabriel. V nedeljo 20. septembra smo imeli prvi večji zaupniški sestanek, na katerem smo sklenili, da priredimo dne 4. oktobra t. l. večji politični shod pri »Belem križu«.

Ptuj dobil električno razsvetljava. Mesto je sedaj prav lepo razsvetljeno. Preje je bila v Ptujju navada, da so se plinove luči prižigale le tedaj, kadar ni koledar kazal mesečne razsvetljave. To sedaj najbrž izostane, kar vsi želimo.

Zadnja občinska seja. V ponedeljek 21. septembra je bila dolga občinska seja. Najvažnejša sta bila sklepa: da se ukine »Mladika« in da se povišajo s prvim oktobrom najemnine strankam, ki stanujejo v mestnih občinskih poslopih. Da se je ukinila »Mladika« je deloma prav, ker je bilo letos samo 9 gojenk, na katere je prišla po ena uslužbenka. Razumljivo je, da se na ta način zavod ne more vzdrževati. ob občine pa se ne more zahtevati, da bi črpala denarne vire radi devetih gojenk iz drugih fondov. Ta sklep je bil popolnoma pravilen. Sedaj nastane vprašanje, kaj se zgodi z dotičnimi obširnimi prostori. Vprašanje glede deške meščanske šole, ki se nahaja v nesanitarnih prostorih velike vojašnice, postane zopet aktualno. Mestnemu svetu bi priporočali, da preseli to meščansko šolo iz neprimernih prostorov v »Mladiko«, sedanje prostore pa preuredi za stanovanjanje. S tem bi bilo pridobljenih troje stanovanj, meščanska šola bi pa prišla do primernih lokalov. Obžalovati je, da se to ni napravilo že preje. Že za časa županovanja s. Lozinška se je to vprašanje načelo, pa so gg., ki so sedaj ta vozal presekali, bili takrat precej nasprotnega mnenja. Na seji se je tudi govorilo, da je za te prostore zaposlilo ravnateljstvo tukajšnje gimnazije. Gimnazija ima res letos izredno veliko učencev, ima pa lepe prostore in se nam zdi neprimerno, da bi na škodo slednje bili prostori oddani gimnaziji.

Občina je svojim najemnikom povišala najemnino. Ali še ne v previsoki meri. V starih hišah, ki se jih namerava podreti, se najemnine sploh ni povišalo. Povišali so se le trgovski in obrtni lokali. Tu je bila najemnina mestoma nekoliko previsoko odmerjena majhnim obrtnikom. Ti pa imajo pravico pritožbe na mestno upravo, ki bo gotovo gledala na to, da se jim ne bo godila krivica. V celoti računano, so bile najemnine povišane za 25%.

Glede električne razsvetljave se je vršilo živahnejše razpravljanje, ker je morala občina dovoliti še naknadni kredit po Din 20.000 za razširjenje

mestnega omrežja. Električna zadruga revidira račune za priključitev k strankam. Dovodi so predragi in marsikateri hišni posestnik se bo premislil ali bo dal v svoje poslopje napeljati električni tok. Slučaj hotela Osterberger in kavarne Korže je klasičen. Hotelir Damiš je dal napraviti dovod. Sam je napravil po svojem inštalaterju dovod do droga, priključek pa ga stane po računu nad 2400 Din. Splošno pa je velika napaka tudi to, da se vse instalira v Bergmanovih ceveh, tako tudi po stanovanjih. Zakaj je bila taka naredba izdana, je neumljivo. Ali samo zato, da tvornica razpeča svojo zalogo cevi? Po drugih mestih: v Ljubljani, Celju, Mariboru, na Dunaju, v Gradeu itd. so povsod napeljave po stanovanjih v vrvicah, kar pride dosti cenejše. Sedaj si pa ljudje mislijo, da se mora električna po ceveh pretakati, kakor v kakem vodovodu. Tudi cena toka je predraga: luč po Din 6 za kilovatno uro, za pogon pa 4 Din. V Münchnu pride kilovatna ura na 1 Din. Vendar ni treba, da bi se morali stroški napeljave amortizirati kar v prvih dveh letih. S previsokimi cenami se odbijajo konzumenti, zlasti začetkoma.

Dopisi.

Iz Črne (»Svoboda« napreduje). V Mežiški dolini smo imeli v tekočem letu dva javna telovadna nastopa. Oba nastopa sta sijajno uspela, tako v Mežici, kakor tudi v Črni. V Črni se je vršil telovadni nastop dne 6. septembra. Že na predvečer so naši sodrugi postavljali mlaje, sodružice pa so jih okrasile s cvetjem. V nedeljo ob 8. uri so se zbrali telovadci črnske enote pred Konzumnim društvom Črna I., nakar so skupno odkorakali v Žerjav, da tam sprejemo došle sodruge iz drugih krajev. Okrog 10. ure dopoldne je prikoralakala armada telovadcev v Črno, ki je štela preko 150 sodrugov in sodružic. Kljub raznim težkočam, s katerimi se ima boriti delavstvo, so se v zelo lepem številu udeležili slavnosti sodrugi iz Mežice, Prevalj, Guštanja in celo iz Studene pri Mariboru. Sodrugi iz Šoštanjja so prišli peš, in se niso ustrašili več ko šesturne pešhoje. Po obhodu po vasi Črna je pozdravil telovadne enote v imenu občine in društva »Svoboda« v Črni župan občine Črna. Sodrugi Borštner je pozivljaval navzoče, da se oprimejo z vso vneto kulturnega dela, da bomo čimpreje zmagali. Pozivljaval je posebno roditelje, naj ne dajejo oziroma ne pustijo svojih otrok v protidelavskih organizacijah, temveč naj pošljejo svojo mladino le v delavske kulturne organizacije. Nadalje je govoril še sodrugi iz Studene, ki je istotako pozivljaval k požrtvovalnosti delavstvo. Po končanih pozdravih je zapel pevski zbor iz Šoštanjja Socialistično koračnico. Nato so se podali vsi udeleženci s telovadci na čelu na telovadni prostor. Telovadba je dobro uspela, kar so priznali celo kritiki, ki niso iz naših vrst. Po končani telovadbi se je vršila veselica, ki je bila obiskana jako povoljno. Veseli nas, da poseča naše veselice tudi pametnejša inteligenca, ki je bila na tej naši prireditvi številno zastopana. Sodrugi, vedite, da bo delo, ki ste ga začeli obrodilo stoteren sad in žrtve ne bodo zaman. Po poti kulture koračajmo naprej! Izobrazba je rešiteljica delavstva. Končno kličemo sodrugi iz Črne vsem, ki so posejili našo prireditelje: Živeli boreci za socialistično kulturo! Živele delavske telovadne enote!

Strokovni vestnik.

Kongres ujedinenih železničarskih organizacij se bo vršil 24. in 25. oktobra t. l. v Ljubljani. Od prvega koraka k ujedinenju, ki je bil izvršen spomladi letošnjega leta, je združena železničarska organizacija silno napredovala. Temu napredku so dale dovolj izraza zadnje volitve v bolniško blagajno, pri katerih je dobila železničarska organizacija okrog 90 odstotkov vseh glasov.

Angleški strokovni kongres. Kongres angleških strokovnih organizacij, ki se je vršil v Scarborough,

Tedenske novice.

Korunovcev — ni več! Dolga leta nas je Bernotov Naprej počaščal z imenom „Korunovci“, ker je bil mnenja, da je pri nas Korun bog, kakor je Bernot pri Naprejevcih. Končno so se očka Bernot vendar prepričali, da Korun ni bog in zato so ga v zadnji številki Napreja odstavili, češ, da je Korunove žalostne slave konec — Korunovce bomo morali odslej imenovati kratko Kristanovce. Kralj je umrl — živel kralj! Bernot in Bernotovci si ne morejo zamisliti stranke brez boga. Ko se jim je po dolgih letih „posrečilo“ poslati Koruna v penzijo, so hitro našli novega boga — Kristana. Korunu želimo torej srečen penzijo, Kristanu pa, ki se bo čudil, da je postal bog stranke, v kateri ni včlanjen, pa želimo dolgo vrsto let srečnega bogovanja! Bernot pa si naj zopet kmalu zmisli kaj novega, da nam bo krajši čas!

Iz Ljubljane.

Predavanja Delavske Akademije v Ljubljani so se pričela v četrtek 1. t. m. K predavanjem se je prijavilo nad 120 delavcev in namučencev iz vseh ljubljanskih obratov. Zanimanje za predavanja je veliko, o čemer pričča že to, da se je prijavilo toliko obiskovalcev, kar dosedaj v Ljubljani ni bilo običajno.

Iz Celja.

Iz občinske seje občine mesta Celja. Na zadnji občinski seji je občinski odbornik s. Franjo Koren stavil na župna tri interpelacije in sicer: 1. glede dopisa, ki ga je dobila mestna občina od okoliške občine, ki se tiče združitve obeh občin. Župan okoliške občine se je na večkratno vprašanje načelnika socialističnega kluba s. Plankarja, zakaj odsek, ki je bil izvoljen za proučitev razlogov za ali proti združitvi občin, odgovarjal na mestno občino, da ona ne odgovori na dopis, ki se ji je v tej zadevi poslal. Gospod župan mestne občine je odgovoril, da njemu o dopisu ni ničesar znano. Iz tega je razvidno, da župan okoliške občine skuša z lažnjivimi izgovori sklep občinskega sveta zavlačevati in razpravo o tem aktuelnem vprašanju zavlačevati.

2. Glede prekoračenja proračuna za zgradbo celjske kočje. S. Koren je vprašal g. župana, zakaj ni ničesar storil, da bi bilo obč. svetu mogoče o zadevi razpravljati preje, nego se je izdala visoka svota brez predhodnega sklepa. Zakaj je bilo treba proračun prekoračiti? Zakaj se ni kočja gradila v lastni režiji? Župan je odgovoril, da se je proračun res prekoračil, ne ve pa koliko in da se bo lahko na prihodnji seji o zadevi natančno razpravljalo. S. Koren se z odgovorom ni zadovoljil ter bo čakal na prihodnjo sejo, da pove svoje mnenje.

3. Glede državnega sanitetnega zakona z dne 30. aprila 1870 R. G. Bl. št. 68 in je-li ta zakon še v veljavi, ali s katerim

LISTEK.

Stockholmska spomenica.

(Dalje.)

Italijani so tvorili v Gorici leta 1870. 75%, leta 1890. 67.8%, leta 1910. pa le še 50.5% prebivalstva, dokaz, da je stopnjevanje slovenskega prebivalstva pričelo ob popuščanju pritiska avstrijske vlade in daljši dokaz, da je poslovenjenje Gorice ob prirodnem ljudskem gibanju le vprašanje časa, kar tudi docela odgovarja prirodni legi mesta, ki je docela obdano od slovenskega življa in tvori njega gospodarsko središče. Le popolna disorientacija avstrijske vlade je gojila na Goriškem, Trstu in Istriji centrifugalno italijansko prebivalstvo zapostavlja domače slovansko.

A tudi prebivalstvo furlanskih Predalp je še precej kompaktno slovensko. Nad Humniom (Gemonna) in Čedadom (Cividale) levo od Bele (Fella) in na obeh bregovih zgornjega Tera (Torre) prebivajo od nekdanj Slovenci, kakor tudi v

Rezijanski dolini, dočim ste sporedni Rakolanska in Dunjska dolina bili pofurlanjeni šele zadnja dva stoletja. Te Predalpe geografično spadajo k Italiji, dočim spada prislonsko gričevje »Brda« nad Korminom do Ločnika in cela gorenja Soška dolina k Avstriji. Strategično bi pomenila posest Predalp do Bele, ki je obljubena od Slovencev za Avstrijo izpadalne dveri proti Italiji, kakor nasprotno prehodi v Nevejo in Rudnem Vrhu (Somdogna) pomeni za Italijo dve strategično važni vpadalni mesti. Oziraje se na zgodovinski in prirodni razvoj, geografične in etnografične bi bilo sprejeti alpsko mejo z predloženimi brdi Soča, ronki Krasa, za mejo med Italijo in Jugoslavijo.

Dalmacija kaže po zadnjem ljudskem štetju 610.000 Hrvatov in Srbov poleg 18.000 Italijanov, od katerih prebiva 11.000 v glavnem mestu Zadru. Število Italijanov po deželi je majhno, ter znaša komaj 2%. Vse ozadje Dalmacije, Bosna in Hercegovina in Srbska je kompaktno slovansko ter je gospodarski in politični razvoj ozadja in

Dalmacije odvisen eden od drugega. Glede italijanskega prebivalstva Zadra je opaziti, da je isto pač rimskega pokolenja ter se je od l. 1799. naprej po zasedenju Avstrije vzdržalo le vsled avstrijske politike, katera je pospeševala italijanski kulturni živelj, proti takrat precej nerazvitim Srbo-Hrvatom. Tudi od l. 1915. naprej so ravnali avstrijski politiki z Dalmacijo, kakor s čisto italijansko deželo. Značilno v tem oziru je, da je bil načelnik italijanske stranke v Dalmaciji v prvi konstitucionalni dobi od l. 1868. c. kr. vladni svetnik Lapenna. Jugoslovani so prišli do večine v deželni zastopstvu šele l. 1873. t. j. domače slovansko prebivalstvo v boju z veleposestvom in mestno inteligenco, katero je podpirala vlada. Ako je oficijelna statistika do l. 1880. kazala močne odstotke italijanskega prebivalstva in ako je to razmerje tekom ene same generacije skoro popolnoma izginilo, je to le očitni dokaz vsega umetnega pobarvanja italijanstva v Dalmaciji. Dalmacija je že od pričetka srednjega veka sem posta-

jala slovanska dežela tudi v pomorju.

Hrvatsko Primorje menda ni bilo nikoli romanizirano. Tudi danes italijanska Reka, je bila pred kratkim še po odločni večini slovanska. Ravno to mesto kaže, da je bila avstrijska vlada ona, katera je v 19. stoletju, odkar je bila v posesti Milanskega in Beneškega posamezna mesta naravnost poitalijančila. Statistika l. 1851. kaže 12.598 prebivalcev, od tega 11.581 Slovencev in Hrvatov, 691 Italijanov in 66 Madjarov. Leta 1911. pa je bilo 23.299 Italijanov, 19.989 Jugoslovancev, 2629 Madjarov in 2476 Nemcev. Reka je torej bila čisto slovansko pomorsko mesto hrvatskega Primorja. Šele vsled pospeševanja ogrsko-hrvatske trgovine se je mesto koloniziralo z Italijani in zasedanje l. 1867. po Ogrih je privedlo priseljevanje madjarskih uradnikov, dočim so italijansko prebivalstvo pospeševali tudi gospodujoči Madjari vsekdar proti Slovanom.

(Dalje prih.)

je z veliko večino odklonil predlog levičarjev, da bi se posamezne obstoječe organizacije druga za drugo priključile kaki veliki strokovni zvezi.

Stavka bančnih uradnikov v Franciji je končana. Uradniki so pričeli z delom 12. septembra. Uspeh stavke: Uradniki so prejeli enkratno doklado 100 frankov za premož in 200 frankov kot posebno doklado. Nadure se morajo izplačati, ako hočejo podjetja, da uradniki doprinešajo v stavki izgubljeni čas.

Kongres natakarkjev ozir. Saveza hotelskih, kavarniških in gostilničarskih delavcev se bo vršil od 29. do 31. oktobra t. l. v Beogradu.

Subotički krojači tudi odobravajo strokovno ujedinjenje. Podružnica Saveza delavcev oblačilne industrije Jugoslavije v Subotici je odobrila vse dosedanje delo za ujedinjenje strokovnega pokreta. O tem je tudi obvestila Centralni Radnički Sindikalni odbor Jugoslavije.

Gospodarstvo.

Državnih podjetij je v Avstraliji (Queensland) nad 100. Vsa podjetja so dobro razvita. Posebno lepo se razvijajo državne klavnice, ki regulirajo cene mesa.

Tovarne barv v Nemčiji se pogajajo za fuzijo in skupno sodevanje.

Stanovanjska kriza na Angleškem. Na Angleškem je bilo zgrajenih letos 136.889 stanovanjskih hiš. Po statistiki je bilo potrebnih le 80 do 100.000 hiš. Koliko je bilo zgrajenih pri nas?

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!

Šport.

S. K. „Svoboda“. V nedeljo dne 27. septembra t. l. so se pričela prvenstvena tekmovalna med klubi L. N. P. Prijetno nas je iznenadil nastop S. K. „Svobode“, katero smo skoraj po enoletnem molku zopet videli na zelenem polju. Žalibog reprezentira v Ljubljani delavski šport samo še S. K. „Svoboda“ in še o tej smo doslej zelo malo slišali. Žalostno je dejstvo, da se delavske športne organizacije ne morejo vzdržati na površju, dočim delavce - športnike izkoriščajo meščanski klubi tako, kakor jih izkorišča v delavnicah kapital. Če si pogledamo moštva ljubljanskih meščanskih klubov, moramo s trpkostjo ugotoviti, da je pretežna večina članov iz delavskih vrst. Nehote se moramo vprašati: ali ni med temi nobene zavednosti več? Kedar se bodo delavcu - športniku odprle oči, kedar bo videl, da je njegova dolžnost biti organiziran v delavski športni organizaciji, ne pa v meščanski? Žalostno je dejstvo, da je bil v nedeljo delavski S. K. „Svoboda“ premagan 14:0 — pa četudi samo po naslovu — po akademskem S. K. „Primorje“. Večina igralcev omenjenega kluba je namreč delavcev. Ti morajo ven iz meščanskih klubov, sicer so izdajalci delavstva in njegove borbe za zmago nad kapitalizmom. Ko bomo imeli združene v delavskih klubih vse delavske športnike, v meščanskih klubih pa

le to, kar nima radi svoje nezavednosti z delavskim pokretom nič skupnega, tedaj smo sodrugi lahko prepričani, da bodo uspehi lepši. Šport bo zavetje delavstva, kakor je to n. pr. v Finski, Nemčiji, Češki itd. in meščanski klubi bodo podlegli delavskemu športu. Sodrugi! Naša sveta dolžnost je, da tudi v športu porazimo meščanstvo! Vse to pa se lahko zgodi. Potreba se je le ravnati po geslu Karla Marxa: „Proletarci vseh dežel, združite se!“ Vam sedragi, ki se bojujete na zelenem polju za našo idejo, ključemo: Le tako naprej, uspehi ne bodo izostali. Zavedajte se, da so bila mlada gibanja vedno poražena, a končna zmaga jim je bila vedno pridržana. Naj vas ne boli dejstvo, da so vas porazili delavci v imenu meščanstva. Vaša dolžnost je, da jim pred očite izdajstvo, ki ga oni vrše nad delavstvom! Sodrugi! Le tako naprej po začrtani poti in zmaga bo in mora biti naša. — K. S.

Iz stranke.

Ptuj. Tukajšnja krajevna politična organizacija SSSJ priredi v nedeljo dne 4. oktobra 1925. ob 10. uri dopoldne v gostilni pri »Belem križu« javen politični shod s dnevnim redom: Politični položaj in delavstvo. Poročal bo s. Viktor Eržen iz Maribora. Delavci in delavke, udeležite se shoda polnoštevilno in pripeljite tudi one s seboj, ki danes še ne vedo, v katere vrste spadajo. — Odbor SSSJ Ptuj.

ZAHVALA.

Ob priliki ponovnega razvitja prapora 20. t. m. smo obenem tudi obhajali 25-letnico obstoja pevskega društva »Naprejek« v Celju, pri kate-

rem sem sodeloval od ustanovitve. Dolga je bila 25-letna pot; marsikatera bridka in žalostna ura, ko pa sem dobil od Vas sodrugov pevcev ob tej priliki, kot znak hvaležnosti in Vašega zaupanja zlato liro v srebrnem vencu lavorja, so bile pozabljene vse grenkobe. Ni me prevzelo zlato ali srebro, presenetila me je Vaša naklonjenost do mene.

Zato se Vam, dragi sodrugi in pevski bratje najtopleje zahvaljujem in Vam zagotavljam, da ni še konec dela in da hočem delati z Vami do zadnje moje moči.

Josip Borštner,
t. č. predsednik pevskega društva
»Naprejek« v Celju.

Za tiskovni in volilni sklad.

Do sedaj nabranih	Din 17.330.40
Na nabiralno polo št. 32 nabrala kraj. pol. organizacija SSSJ v Šoštanjju med sledečimi sodrugi:	
Zelič Franc	10.—
Ivančič	10.—
Arzenšek I.	10.—
Rožič Milan	50.—
Schwarz Fr.	10.—
Melanšek Ivan	5.—
Mazej Mihael	5.—
Slatinšek Martin	5.—
Toter Josef	5.—
Zapušek Alojz	5.—
Melenšepog Anton	5.—
Kores Jos.	10.—
Za tiskovni in volilni sklad daroval Ropret Tomačevo	10.—

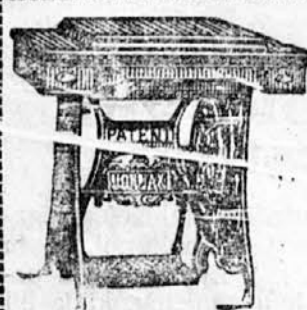
Skupaj . . . Din 17.470.40

„Zora“ sveče,
„Zora“ pralni prašek,
„Zora“ nočne lučice dobiva se v vseh trgovinah konzumnega društva.

A. & E. SKABERNE

manufakturna - veletrgovina

Na debelo! Ljubljana. Na drobno!

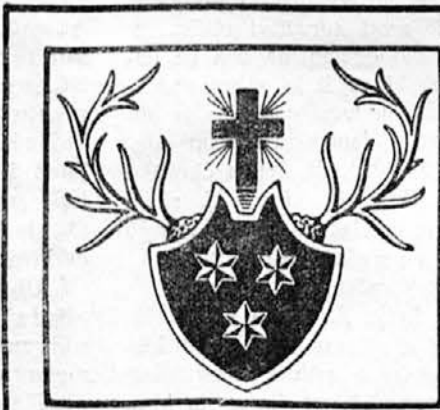

IVAN JAK IN SIN
Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 2.
Najboljši šivalni in pletilni stroji. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. Vezenje počuje brezplačno: Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. Kolesa iz prvih tovarn. Dürkopp, Styria. Waffnerad, Kayser.

Celjska milarna d. z. o. z. v Celju

dobavlja v kakovosti nedosegljivo

pralno in terpentinsko milo znamke

Hubertus
milo
Celje

Svetovno znano

„FOX“

čistilo je za čevlje vendar najboljše.